

A photograph of a vast, flat landscape covered in yellowish-brown soil. The ground is cracked and shows signs of erosion. The sky is a clear, bright blue. The text "САРЫ ТОПЫРАҚ" is overlaid in the center in white, bold, uppercase letters.

САРЫ ТОПЫРАҚ

• АНЫҚТАМА

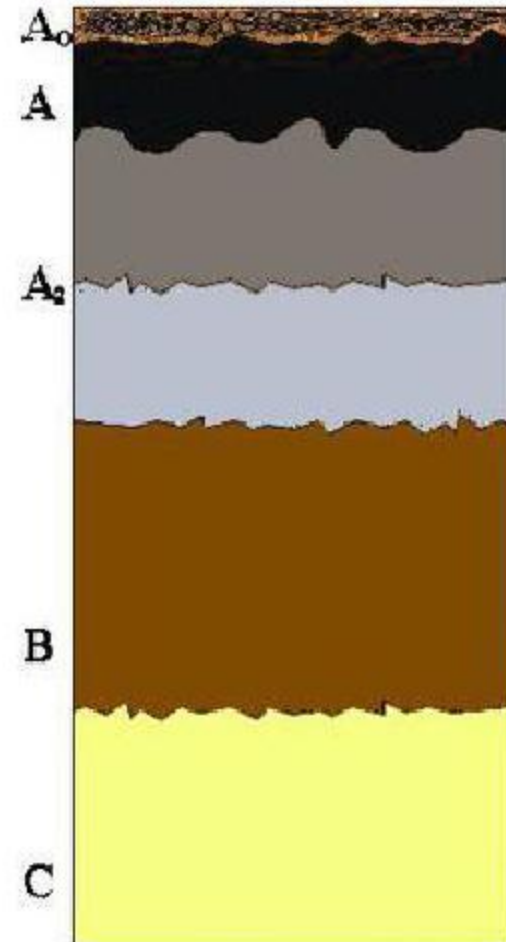
- Сары топырақ (нем. *Löß или Löss*) - қоңыр- сары немесе күңгірт түсті борпылдақ шөгінді, құрамының 60—80 пайызы диаметрі — 0,05—0,005 миллиметрлі түйіршіктер болады. Сары топырақтар — ылғалды субтропик ормандарда пайда болатын топырақ. Реакциясы қышқыл, гумусы шамалы болып келеді. Сары топырақ Қытайдың (Янцзы бассейні), АҚШ-тың, Австралияның, Жаңа Зеландияның едәуір келемін алып жатады. Ол бұрынғы КСРО-да батыс Закавказ бен Ленкоранда таралған. Сары топырақты көп жылдық субтропиктік (цитрустік шай тағы басқалар) дақылдар ме, дәнді дақылдар тағы басқалар өсіруге пайдаланады. Оларда қоректік заттар аз, сондықтан тыңайтуды көп керек етеді.
- Бұл топырақтар Қазақстанның оңтүстік аймақтарында кеңінен таралған.

ҚЫСҚА-НҰСҚА

- Сары топырақ, топырақтың ұсақ бөлшектерінің желмен ауысуы нәтижесінде пайда болған, сондықтан көбінесе сазды бөліктерді құрайтын шаңды бөлшектерден тұрады. түйіршіктік құрамы мен иленгіштік саны бойынша сары топырақ құмайт және сазды болып келеді.
- Сары топырақ макроқуысты жер арасында жатады, яғни ірі кеуектері бар топырақ болып келеді. Олардың көбіне ылғалдылығы төмен және салыстырмалы түрде суды сіңіру еселігінің мәні төмен болады. Суға салынған сары топырақ кішкене агрегаттарға және шаңды бөліктерге ыдыраудан дымқылданады және жібиді.
- Құрылымы тұрақсыз, жүк түсіре отырып сулағанда бұзылады,

Почвенный профиль дерново-подзолистой почвы

- A₀ — лесная подстилка
- A — гумусовый горизонт
- A₂ — подзолистый горизонт вымывания
- B — иллювиальный горизонт
- C — материнская порода

ҚАСИЕТТЕРІ

- Ерекше қасиеттері: кеуектілігі елеулі(44%-дан жоғары); табиғи ылғалдылығы шамалы (8-16%); ылғалдылық дәрежесі төмен (0,5-тен кем); тез ылғалданады және жібиді; макрокеуектілік-көзге көрінетін кеуектілік; кремнезем мөлшері жоғары (55-65%); күлгіндену үрдісінің белгілері анық байқалады; рН=5-6; суланған кезде елеулі қосымша деформацияға,яғни шөкпе деформациясына ие болады.

ШӨКПЕЛІК ҚАСИЕТ ЖӘНЕ ОНЫҢ ГЕОТЕХНИКАДАҒЫ ОРНЫ

- Шөкпе сары топырақтар 2 типке бөлінеді:
- 1.Жалпы топырақ сыртқы күш әсерінен шөгеді,ал топырақтың өз салмағынан шөкпейді немесе шөгу деформациясы 5см аспайды.
- 2.Топырақ сыртқы күш әсерінен шөгеді, сонымен қатар топырақтың өз салмағының шөгуі 5см артады,

Сирс Тауэр,
Чикаго

Оровилля

объект

1964, Жапония, Ниигаты
порты

Мехико Сити,
Көркем
Өнер сарайы

БОЛУЫ МҮМКІН АПАТТЫҢ АЛДЫН-АЛУ

- Сары топырақтарды жертабан негіздік ретінде пайдаланған кезде судан қорғайтын және конструктивтік кешенді шаралар қолданылады.
- Геотехникалық құралдар арқылы жерасты суының деңгейін, қысымын ауытқуын, т.б. анықтап отыру.
- Сейсмикалық белсенді аймақтардың топырақ сырғымасын бақылауға алу.